

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу
Кафедра міжнародних економічних відносин

Затверджую:
Ректор Харківського національного
університету імені В.Н. Каразіна
_____ акад. Бакіров В.С.
«___» _____ 2017 р.

ПРОГРАМА
КОМПЛЕКСНОГО АТЕСТАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ ЗА
ФАХОМ «МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ»
для студентів спеціальності 056 «Міжнародні економічні відносини»
(ОКР спеціаліст, денна та заочна форма навчання)

Затверджено на засіданні кафедри
міжнародних економічних відносин

Протокол № 7 від 14.02.2017 р.

Затверджено на засіданні методичної
комісії факультету міжнародних
економічних відносин та туристичного
бізнесу

Протокол № 7 від 16.02. 2017 р.

Затверджено на засіданні Вченої ради
факультету міжнародних економічних
відносин та туристичного бізнесу

Протокол № 10 від 16.02. 2017 р.

Програма комплексного атестаційного екзамену за фахом «Міжнародні економічні відносини» для студентів спеціальності 056 «Міжнародні економічні відносини» (ОКР спеціаліст)

Укладачі:

проф., д.геогр.н. Голіков А.П.

проф., д.економ.н., Довгаль О.А.

доц., к.економ.н., Григорова-Беренда Л.І.

доц., к.економ.н., Непрядкіна Н.В.

доц., к.геогр.н., Казакова Н.А.

Загальні положення

Атестаційний екзамен – це комплексна перевірка знань студентів з фахових дисциплін, передбачених навчальним планом. Проводиться у десятому семестрі.

Основним науково-методичним документом, що регламентує зміст атестаційного екзамену, є дана програма. Вона спрямована на забезпечення комплексного підходу до оцінки теоретичної, методичної та практичної підготовки студентів, до виявлення рівня їх підготовки до майбутньої професійної діяльності.

Мета програми – визначити обсяг і необхідний рівень теоретичних знань, одержаних практичних навичок і вмінь з профільюючих дисциплін в галузі міжнародних економічних відносин.

Для складання комплексного атестаційного екзамену студент **повинен знати:**

- основи сучасної системи міжнародних економічних відносин та об'єктивні закони і принципи, на базі яких вони здійснюються;
- сучасні теорії міжнародних економічних відносин;
- сутність класичних шкіл у міжнародних економічних відносинах;
- місце України в сучасній системі світогосподарських процесів та її національні економічні інтереси;
- основні суб'єкти та об'єкти міжнародних відносин;
- структуру міжнародних економічних організацій;
- принципи і форми організацій зовнішньої і міжнародної торгівлі;
- механізм формування валютного курсу;
- форми та умови кредитування міжнародними та регіональними валютно-кредитними й фінансовими організаціями;
- методи регулювання платіжного балансу держави;
- теоретичні основи з питань правового регулювання зовнішньоекономічних відносин українських суб'єктів господарювання, а також господарської діяльності іноземних суб'єктів;
- особливості правового регулювання широкого кола відносин у галузі зовнішньоекономічної діяльності;
- основні положення Європейської хартії місцевого самоврядування, Концепції регіонального розвитку України, засад транскордонного співробітництва;
- теорію та практику використання міжнародного маркетингу;
- сутність світових валютно-кредитних відносин;
- види зовнішньої торгівлі;
- основні задачі обліку та аналізу в зовнішньоекономічній діяльності;

Студент повинен вміти:

- організовувати та проводити зовнішньоекономічні операції;
- визначати зовнішньоекономічний потенціал (експорт / імпорт) суб'єктів світогосподарських процесів;

- використовувати дослідницькі навички в галузі вивчення міжнародного маркетингу, його організації та управління ним;
- розбиратися в інвестиційних процесах, які відбуваються на міжнародному ринку капіталів;
- аналізувати ринки цінних паперів;
- формувати портфель цінних паперів, переглядати його та оцінювати ефективність портфеля;
- аналізувати зовнішньоекономічний потенціал та експорт, інвестиційну привабливість окремих територій та держав;
- прогнозувати зміни валютних курсів;
- проводити валютні операції;
- страхувати валютні ризики;
- орієнтуватися у формах міжнародного кредиту;
- використовувати систему нормативно-правових актів, що регулюють зовнішньоекономічну діяльність в Україні;
- визначати експортну орієнтацію галузей економіки країни;
- аналізувати експорт-імпорт товарів та послуг за регіонами України і будувати прогноз щодо можливих змін в структурі експорту-імпорту з урахуванням спеціалізації регіонів;
- обирати торгових партнерів для збуту тієї чи іншої продукції з урахуванням спеціалізації господарства партнера, його потреб в певних видах товарів;
- аналізувати кон'юнктуру сучасних світових товарних ринків та ринків послуг;
- самостійно орієнтуватися та розбиратися в складних подіях міжнародного життя;
- налагоджувати співробітництво з міжнародними та регіональними валютно-кредитними організаціями;
- організувати облік на підприємстві при здійсненні зовнішньоекономічної діяльності;
- оцінювати вартість зовнішньоекономічного контракту в залежності від умов продажу та ціну товарного кредиту;
- використовувати отримані знання при аналізі міждержавних відносин;
- здійснювати SWOT-аналіз в зовнішньоекономічних відносинах;
- оцінювати якість життя населення країн і регіонів на базі розрахунків ІРЛП;

Порядок створення, організації та роботи Екзаменаційної комісії регламентується Положенням про організацію освітнього процесу в Харківському національному університеті імені В.Н. Каразіна, введеного в дію наказом ректора № 0201-1/243 від 23.05.2016 р., зі змінами, наказ ректора № 0202-1/599 від 14.12.2016 р. та Положенням про Порядок створення та організацію роботи Екзаменаційної комісії для атестації здобувачів вищої освіти, які отримують ступінь бакалавра, магістра (освітньо-кваліфікаційний рівень бакалавра, спеціаліста, магістра) в Харківському національному університеті імені В.Н. Каразіна, введеного в дію наказом ректора № 0202-1/215 від 03.06.2015 р. зі змінами

**Критерії оцінювання письмових відповідей на
комплексному атестаційному екзамені за фахом
«Міжнародні економічні відносини»**

Критерії оцінок.

«5» - 100 – 90 балів

«4» - 89 – 70 балів

«3» - 69 - 50 балів

«2» - 49 - 1 балів

Теоретичне питання – 0-20 балів

Тести – 80 балів (20 тестових завдань x 4 бали)

ПРОГРАМА ЕКЗАМЕНУ

Білету комплексного атестаційного екзамену містять:

1. Теоретичне питання;
2. Тестові завдання.

Завдання до комплексного атестаційного екзамену складаються з таких дисциплін:

- «Глобальна макроекономічна політика»
- «Зовнішньоекономічна діяльність України»
- «Постсоціалістичні країни в сучасному світі»
- «Світове фінансове середовище»

ПРОГРАМА ЕКЗАМЕНУ

Тема 1. Основні макроекономічні показники. Макроекономічна нестабільність. Загальна економічна рівновага.

Предмет, методологія та галузі застосування макроекономічної політики. Джерела макроекономічної інформації. Теоретичні основи макроекономічної політики. Сутність ВВП та підходи до його вимірювання. Проміжний продукт. Додана вартість. Обчислення ВВП за доходами та видатками. Принцип рівності доходів та видатків. Проблеми вимірювання ВВП: прямі та непрямі проблеми. ВВП та ВВП. Чистий національний продукт. Національний доход. Особистий доход. Особистий наявний доход. Основні макроекономічні тотожності. Номінальний та реальний ВВП. Індеси цін. Індекс Ласпейреса (споживчих цін), індекс Пааше (дефлятор ВВП), індекс Фішера та їх співвідношення. Інфлювання та дефлювання ВВП.

Сукупний попит та сукупна пропозиція. Макроекономічна рівновага в моделі сукупного попиту та сукупної пропозиції. Короткострокова та довгострокова рівновага. Механізм відновлення рівноваги.

Механізм економічного циклу. Показники макроекономічної кон'юнктури. Поняття інфляції. Гіперінфляція. Інфляція попиту та інфляція витрат, передбачувана та непередбачувана інфляція. Стагфляція. Класичний, інфляційний та стагфляційний цикли. Основні соціально-економічні наслідки інфляції. Інфляція та реальні доходи. Перерозподіл багатства. Інфляція та економічна активність. Інфляційні очікування. Інфляційна спіраль.

Циклічність як форма економічного розвитку. Сутність та структура економічного циклу. Види економічних циклів. Причини циклічних коливань. Нециклічні коливання. Індикатори циклічних коливань. Циклічні фактори макроекономічного кон'юктуроутворення.

Зайнятість та безробіття. Економічні та соціальні наслідки безробіття. Закон Оукена та втрати економіки від циклічного безробіття.

Модель економічного кругообігу продуктів, ресурсів та доходів в умовах чистого ринку. Загальні умови макроекономічної рівноваги.

Особливості розвитку світової економічної кон'юнктури після Другої світової війни. Макроекономічні механізми в центрально-планових господарських системах. Довгострокові фактори формування макроекономічної кон'юнктури. Довгі хвилі.

Структурні реформи в макроекономіці. Інструменти та інститути державного регулювання макроекономіки. Міжнародна координація макроекономічної політики.

Методи прогнозування макроекономічної кон'юнктури. Індикаторні методи. Випереджаючі індикатори. Багатофакторні економетричні макроекономічні моделі.

Тема 2. Споживання, заощадження та інвестиції. Макроекономічна рівновага на товарному ринку. Кейнсіанська модель доходів та видатків.

Функції споживання та заощадження. Споживання як функція післяподаткового доходу. Середня схильність до споживання та заощадження. Гранична схильність до споживання та заощадження. Автономне споживання та чинники, як на нього впливають. Графіки споживання та заощадження.

Інвестиційна функція. Роль інвестицій в економіці. Стимульовані інвестиції. Мультиплікатор інвестицій. Сутність мультиплікатора. Мультиплікативна зміна реального ВВП.

Сукупні видатки та їх компоненти. Класичний і кейнсіанський підходи до встановлення рівноваги сукупного попиту та пропозиції. "Заощадження інвестиції" як спрощена модель економічної рівноваги. Ринок позичкового капіталу і його роль в забезпеченні рівноваги між заощадженнями та інвестиціями. Розбіжність планів інвестицій та заощаджень.

Фактичні та заплановані видатки. Модель "кейнсіанський хрест". Механізм досягнення рівноважного об'єму виробництва. Роль запасів фірм у встановленні макроекономічної рівноваги.

Тема 3. Держава в системі макроекономічного регулювання. Фіскальна політика. Грошовий ринок. Банківська система. Монетарна політика.

Сутність та необхідність державного регулювання економіки. "Провали" ринку. "Суспільні блага". Зовнішні ефекти. Перерозподіл ресурсів та доходів. Держава в економічному кругообігу. Модель економічного кругообігу в умовах змішаної економіки. Відносини держави з іншими суб'єктами економічного кругообігу.

Кейнсіанська теорія як теоретична база державного регулювання економіки. Економічні функції держави в змішаній економіці.

Типи та моделі державного регулювання економіки. Американська, японська, німецька, шведська, англійська, китайська моделі та можливості їх застосування до країн із транзитивною економікою.

Фінансово-кредитні інструменти впливу на макроекономіку. Фіскальні та бюджетні інструменти макрорегулювання. Суб'єкти та об'єкти фіскальної політики. Види державних видатків. Трансферти. Податки та їх роль в економіці. Прямі та непрямі податки. Системи оподаткування. Стимулююча та стримуюча фіскальна політика. Мультиплікатор державних видатків. Мультиплікатор податків. Мультиплікативний вплив державних закупівель і чистих податків на реальний ВВП. Мультиплікатор збалансованого бюджету.

Дискреційна та автоматична фіскальна політика. Автоматичні чисті податки як вмонтовані стабілізатори. Стабілізаційний вплив на економіку автоматичної фіскальної політики в умовах падіння та зростання виробництва. Ефект гальмування автоматичної фіскальної політики та необхідність її доповнення дискреційною політикою. Циклічний та структурний дефіцити держбюджету.

Вплив бюджетного надлишку на економіку. Інфляційні та неінфляційні способи фінансування бюджетного дефіциту. Сеньораж. Ефект витіснення.

Проблеми збільшення податкових надходжень у державний бюджет. Теорія пропозиції. Крива Лафера.

Монетарні інструменти макроекономічної політики. Гроші та їх функції. Пропозиція грошей та грошові агрегати. Графік грошової пропозиції. Модель грошового ринку. Порушення та відновлення рівноваги на грошовому ринку.

Банківська система та її структура. Центральний банк і його функції. Основні функції комерційних банків. Банківські резерви. Банківський механізм розширення грошової пропозиції на основі депозитного мультиплікатора. Грошова пропозиція з урахуванням депозитних та готівкових грошей. Грошова база, грошовий мультиплікатор і грошова пропозиція.

Цілі та інструменти грошово-кредитної політики. Норма обов'язкових резервів. Облікова ставка. Операції на відкритому ринку. Жорстка та гнучка монетарна політика.

Кейнсіанський та монетаристський підходи щодо проведення монетарної політики. Передатний механізм монетарної політики. Політика дорогих та дешевих грошей. Вплив грошово-кредитної політики на економіку. Ефективність монетарної політики, її зв'язок з фіскальною політикою.

Тема 4. Макроекономічна рівновага на товарному і грошовому ринках. Модель IS – LM. Вибір моделей макроекономічної політики

Модель IS - LM як імітація одночасної рівноваги на товарному і грошовому ринках. Обґрунтування кривих IS і LM. Нахил та зсув кривих IS і LM. Рівновага в моделі IS - LM.

Модель IS - LM як аналітичний засіб макроекономічної політики. Відносна ефективність фіскальної та монетарної політики. Взаємозв'язок моделей *AD - AS* і *IS - LM*.

Роль фіскальної і монетарної політики в класичній та кейнсіанській моделях. Теорія раціональних очікувань. Проблеми здійснювання стабілізаційної політики. Активна і пасивна політика. Політика твердого курсу і вільна макроекономічна політика, їх переваги та недоліки. Суперечливість цілей макроекономічного регулювання і проблема координації курсів фіскальної і монетарної політики.

Тема 5. Ринок праці та соціальна політика. Механізм зовнішньоекономічної діяльності. Бюджетний дефіцит і державний борг. Економічне зростання

Ринок праці та механізм його функціонування. Попит, пропозиція і ціна на ринку праці. Класична теорія ринку праці. Кейнсіанська теорія ринку праці. Теорія гнучкого ринку праці.

Державна політика зайнятості населення. Стимулююча політика як метод зменшення безробіття та її інфляційні наслідки. Крива Філіпса про зв'язок між безробіттям та інфляцією в короткостроковому та довгостроковому періодах. Висновки кривої Філіпса для політики зайнятості. Державні програми сприяння зайнятості.

Економічна нерівність та політика соціального захисту населення. Крива Лоренца як графічна модель фактичного розподілу доходів. Чинники, що викликають нерівність у доходах. Бідність і прожитковий мінімум. Державна система соціального захисту населення: соціальні гарантії, соціальна допомога, соціальне страхування.

Роль зовнішньої торгівлі в економічному розвитку. Необхідність зовнішньої торгівлі. Теорія порівняльних переваг Д. Рікардо. Попит та пропозиція на світовому ринку, рівноважний рівень цін. Виграш від зовнішньої торгівлі. Сутність та інструменти політики протекціонізму, її переваги і недоліки.

Валютний курс. Системи гнучких та фіксованих валютних курсів. Номінальний та реальний валютний курс. Паритет купівельної спроможності. Фактори, що визначають динаміку валютного курсу короткостроковому та довгостроковому періодах. Порівняльна ефективність режимів гнучкого і фіксованого валютного курсу.

Макроекономічне значення, основні статті та структура платіжного балансу. Рахунок поточних операцій та його складові. Рахунок капітальних операцій та його зміст. Взаємозв'язок рахунків платіжного балансу. Коливання валютного курсу як інструмент автоматичного регулювання платіжного балансу. Вплив макроекономічної політики на стан платіжного балансу. Дефіцит і кризи платіжного балансу.

Сутність і роль державного бюджету. "Бюджет повної зайнятості". Структурний та циклічний дефіцит бюджету. Аналіз концепції бездефіцитного бюджету.

Вплив бюджетного дефіциту на державний борг. Наслідки державного боргу для економіки. Абсолютні та відносні показники бюджетного дефіциту і державного боргу. Основні причини стійкого бюджетного дефіциту і збільшення державного боргу. Первинний дефіцит державного бюджету і механізм самозбільшення боргу.

Взаємозв'язок внутрішнього та зовнішнього боргу. Державний борг і дефіцит платіжного балансу. Причини боргової кризи і стратегія управління державною заборгованістю.

Поняття «економічний розвиток» і «економічне зростання». Фактори економічного зростання. Економічне зростання на основі моделі AD - AS і кривої виробничих можливостей. Виробнича функція. Внесок окремих факторів у економічне зростання.

Кейнсіанські моделі економічного зростання. Моделі Е. Домара, Р. Харрода. Неокласична модель зростання Р. Солоу.

Тема 6. Місце постсоціалістичних країн в історії економічного розвитку. Теоретичні основи розвитку економік постсоціалістичних країн

Поняття економічної системи. Класифікації економічних систем. Необхідність і сутність перехідної економіки. Специфіка перехідного періоду в постсоціалістичних країнах. Місце постсоціалістичних країн в сучасному світі. Основні риси перехідної економіки і закономірності її розвитку. Економічні трансформації у світі. Концепції трансформації економіки.

Загальні риси головних моделей ринкової трансформації. Особливості градуалізму і „шокової терапії”. Внутрішні та зовнішні чинники вибору програми економічних реформ. Вашингтонський консенсус, його основні вимоги. Вибір української моделі ринкової трансформації.

Економіка планового і ринкового типу. Основні риси планової соціалістичної економіки і причини її кризи. Соціалізм як система економічних відносин, особливості їх виникнення і функціонування. Протиріччя соціалізму як протиріччя загальносуспільного привласнення засобів виробництва. Тотальне одержавлення економіки. Директивне планування. Дефіцитність і надмірна монополізація радянської економіки. Нагромадження кризових явищ в 70-80-х роках ХХ ст.

Особливості ринкової трансформації економік постсоціалістичних країн. Зміст і структура ринкової трансформації перехідних економік. Особливості первісного нагромадження капіталу в перехідних економіках. Переструктурування економіки. Трансформаційна криза як феномен постсоціалістичних країн. Фактори, які впливають на глибину і тривалість трансформаційної кризи. Проблеми перехідної економіки України. Проблеми політичної та економічної орієнтації. Проблеми ефективності та оптимізації структури економіки. Ринкова економічна трансформація в Україні, її напрями.

Тема 7. Економічна політика в постсоціалістичних країнах. Трансформація відносин власності. Макроекономічна трансформація в постсоціалістичних країнах. Міжнародні складові розвитку постсоціалістичних країн

Основи економічної політики в постсоціалістичних країнах. Політика економічної збалансованості і стабільності. Політика економічного зростання. Основні напрями економічної політики. Держава як чинник трансформації. Держава в системі суспільних відносин. Ефективність державного управління в постсоціалістичних країнах.

Роздержавлення як основа формування ринкової економіки. Приватизація: модель, напрями, етапи і наслідки. Основні напрями формування конкурентного середовища. Ринкові трансформації в аграрному секторі. Становлення ринку капіталів. Формування ринків землі і нерухомості. Особливості приватизаційних процесів і становлення ринку капіталів в Україні. Становлення нового класу власників. Державне регулювання приватизаційних процесів.

Формування ринкової інфраструктури. Макроекономічні показники в постсоціалістичних країнах. Становлення рівноваги сукупного попиту і сукупної пропозиції. Становлення податкової та бюджетної систем України. Монетарна політика в умовах ринкової трансформації. Сутність і причини інфляції в перехідній економіці. Безробіття в перехідний період. Доходи населення і соціальна політика в умовах ринкових перетворень. Макроекономічна стабілізація. Структурно-інвестиційна політика. Економічне зростання в перехідний період.

Зовнішньоекономічна трансформація. Глобальні світові тенденції та їх вплив на економіку України. Проблеми формування відкритої економіки, інтеграції до світового господарства. Особливості і форми міжнародного поділу праці та інтеграційних процесів у сучасних умовах, їх вплив на ринкові реформи в Україні. Взаємовідносини України з економічними та фінансовими регіональними та світовими організаціями. Зовнішньоекономічна політика України. Міжнародна міграція капіталу і робочої сили та її вплив на динаміку ринкових перетворень в Україні.

Тема 8. Сучасна міжнародна фінансова система: її функціонування та тенденції розвитку. Міжнародна валютна система як елемент світового фінансового середовища

Світовий грошовий товар та міжнародні валютно-кредитні відносини. Діяльність міжнародних валютно-фінансових організацій як елементів світового фінансового середовища. Міжнародні та національні валютні ринки.

Валютні курси: їх класифікація та регулювання.

Розвиток та еволюція міжнародних валютних систем. Характеристика системи золотого стандарту та причини її скасування. Характеристика Бреттон-Вудської валютної системи та причини її краху. Характеристика сучасної міжнародної валютної системи.

Тема 9. Платіжний баланс, його роль в сучасній валютно-фінансовій системі

Місце та роль платіжного балансу в умовах сучасної фінансової глобалізації. Система обліку міжнародних операцій у формі платіжного балансу. Проблеми сучасного платіжного балансу США та їх вплив на сучасну міжнародну валютну систему.

Тема 10. Сутність функціонування світових фінансових інститутів. Роль банків в функціонуванні світового валютно-фінансового ринку

МВФ та його кредитно-фінансова діяльність на світовому валютно-фінансовому ринку. Світовий Банк як суб'єкт міжнародних валютно-фінансових відносин. Фінанси міжнародних корпорацій. Участь ТНК в процесах прямого іноземного інвестування: причини та наслідки.

Діяльність міжнародних банків на валютно-фінансовому ринку. Спот-ринки та форвардні ринки. Арбітражні операції на валютних ринках. Міжнародні ринки акцій та облігацій. Офшорні фінансові центри.

Тема 11. Сутність і особливості зовнішньоекономічної діяльності України

Геоелекономічна стратегія України. Сутність і особливості зовнішньоекономічної діяльності. Суб'єкти міжнародних економічних операцій. Суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності України. Критерії класифікації суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності.

Регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні. Концептуальні проблеми регулювання відкритої економіки. Сучасні форми протекціонізму.

Класифікація форм зовнішньоекономічної діяльності. Міжнародна торгівля товарами та послугами. Транскордонний рух капіталів та міжнародний кредит. Міжнародні валютно-фінансові відносини. Міжнародна міграція робочої сили. Діяльність міжнародних економічних організацій. Міжнародне співробітництво у виробничих, науково-технічних сферах.

Основні умови та чинники розвитку зовнішньоекономічної діяльності країни.

Умови для включення України в загальноєвропейський процес інтеграції і участі в регіональному співробітництві. Роль вільних економічних зон у цих процесах.

Складнощі і перепони на шляху інтеграції України у світову економіку. Головні завдання зовнішньоекономічної діяльності країни.

Тема 12. Зовнішня торгівля України: стан і перспективи.

Україна в міжнародній торгівлі товарами: загальний режим. Торгівля товарами в системі міжнародної економічної діяльності. Україна та міжнародні інститути регулювання торгівлі.

Державне регулювання зовнішньої торгівлі. Особливості динаміки зовнішньоторговельного обігу з групами країн і окремими країнами. Особливості торгівлі з розвиненими країнами і країнами, що розвиваються.

Структура зовнішньої торгівлі України. Коефіцієнт варіації експорту і імпорту за регіонами України.

Інкотермс — інструмент міжнародної торгівлі. Поняття Інкотермс (базисних умов контрактів). Класифікація умов Інкотермс.

Поняття міжнародної торгівлі послугами. Види міжнародних послуг та їх класифікація. Міжнародний ринок послуг. Особливості становлення ринку послуг у відкритій економіці України.

Головні види послуг, які Україна надає країнам світу. Значення міжнародних транспортних коридорів (МТК) для інтегрування її в світову господарчу систему. Головні партнери з операцій послугами.

Туризм як один з видів зовнішньоекономічних зв'язків України.

Тема 13. Інвестиційні зв'язки України. Україна в міждержавній міграції. Участь України в міжнародних валютно-фінансових операціях

Регулювання іноземного інвестування в Україні. Стан інвестиційної діяльності України. Чинники, що зумовлюють інвестиційний клімат України. Найбільш привабливі для іноземного інвестора галузі промисловості України.

Головні інвестори України. Найбільш привабливі регіони для іноземних інвестицій. Динаміка іноземного інвестування за останні роки.

Поняття міжнародної міграції робочої сили. Класифікація складових, факторів і видів міжнародної міграції. Аналіз наслідків міграції на ринку праці.

Міграційна рухомість населення України та її окремих регіонів. Нелегальна міграція.

Відкрита економіка України в системі міжнародних валютно-фінансових і кредитних відносин. Зовнішня заборгованість України.

Тема 14. Міжнародне виробниче кооперування та Україна. Науково-технічні зв'язки України

Поняття кооперування виробництва. Форми та сучасні особливості міжнародного кооперування виробництва. Практичні завдання міжнародної кооперації в сучасних умовах.

Міжнародний рух технологій: предмет і сучасні тенденції. Інформатизація як визначальний фактор моделі міжнародного співробітництва. Стандартизація як фактор та умова міжнародного співробітництва.

Тема 15. Зовнішньоекономічні зв'язки України з окремими країнами та регіонами світу

Зовнішньоекономічні відносини з країнами СНД і їх динаміка. Росія як основний торговельний партнер України. Торговельні відносини з Казахстаном і країнами Центральноазіатського регіону. Аналіз взаємних експортно-імпортних можливостей. Зв'язки з країнами Закавказького регіону.

Зовнішньоекономічні відносини з країнами Європи.

Економічні відносини України з країнами Азії.

Економічні відносини України з країнами Америки.

Головні торгові партнери України на Африканському континенті. Стан економічних відносин України з Австралією і Океанією.

Тема 16. Україна та міжнародні економічні організації, інтеграційні угруповання.

Україна – СОТ: динаміка відносин. Послідовне наближення правил зовнішньоекономічної діяльності в Україні до норм ООН і її спеціалізованих організацій, до потреб СОТ.. Україна – МВФ. Співробітництво України та Світового банку. Україна та ЄС: сучасний стан та перспективи співробітництва.

ПИТАННЯ ДО КОМПЛЕКСНОГО АТЕСТАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ
за фахом «Міжнародні економічні відносини» для студентів спеціальності
7.03020301 — «Міжнародні економічні відносини» (ОКР спеціаліст)

1. Аналіз структури світового фінансового ринку.
2. Банківська система.
3. Бюджетний дефіцит. Способи збалансування бюджетного дефіциту. Джерела фінансування бюджетного дефіциту.
4. Валовий внутрішній продукт і валовий національний продукт. Номінальний і реальний ВВП.
5. Взаємозв'язок інфляції і безробіття. Крива Філіпса в короткостроковому і довгостроковому періоді.
6. Види економічних циклів і причини циклічних коливань.
7. Вимоги до компаній-емітентів при включенні їх у котирувальний список NYSE.
8. Внутрішні та зовнішні фактори вибору програм економічних реформ.
9. Вплив геополітичного положення України на її участь у світогосподарських процесах.
10. Транскордонне співробітництво як специфічна сфера міжнародних відносин.
11. Єврорегіони як форма транскордонного співробітництва та інструмент вирівнювання рівнів соціально-економічного розвитку регіонів.
12. Єврорегіони України.
13. Генезис макроекономічної теорії.
14. Головні торговельні партнери України.
15. Грошово-кредитна політика: суб'єкти, об'єкти, цілі.
16. Державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні.
17. Державне регулювання інвестиційної діяльності та джерела її фінансування.
18. Державний борг: причини й економічних наслідків. Способи покриття державного боргу.
19. Державні гарантії захисту іноземних інвестицій в Україні.
20. Дилема цілей грошово-кредитної політики. Гнучка і тверда монетарна політика.
21. Дискреційна й автоматична фіскальна політика.
22. Діяльність Нью-Йоркської фондової біржі (NYSE), її організація та членство на біржі.
23. Домінуючі напрямки виїзду українських туристів: стан, перспективи.
24. Доходи населення та соціальна політика в умовах ринкових трансформацій.
25. Економічна політика в умовах інфляції й антиінфляційні заходи.
26. Економічний потенціал України (у розрізі окремих галузей господарства). Характеристика та його вплив на зовнішньоекономічні зв'язки.
27. Економічне зростання, його значення, типи і показники.

28. Економічні відносини України з країнами Азії, Латинської Америки, Африки, Європи, СНД.
29. Експорт та імпорт послуг України: загальний стан і динаміка їх географічної і товарної структури.
30. Експорт та імпорт товарів України: загальний стан і динаміка їх географічної і товарної структури.
31. Експортний потенціал окремих галузей економіки України.
32. Загальна характеристика сучасного стану та тенденцій розвитку світового фінансового ринку.
33. Підсистеми світового господарства та критерії їх визначення.
34. Світ-система за І. Валлерстайном та її складові. Сучасні проблеми взаємовідносин між країнами «центру» та «периферії».
35. Загальні риси й закономірності розвитку перехідної економіки.
36. Зміст і засоби проведення ринкових реформ.
37. Зміст і структура ринкової трансформації в перехідній економіці.
38. Зовнішня торгівля України та її динаміка.
39. Інвестиційна привабливість регіонів України.
40. Інвестиційні зв'язки України: галузева та географічна структура.
41. Інвестиційні зв'язки України: чинники, стан, перспективи.
42. Індикатори циклічних коливань в економіці. Антициклічна політика держави.
43. Інфляція попиту й інфляція витрат.
44. Інфляція, її темп і види.
45. Кейнсіанський механізм державного впливу на економіку.
46. Класифікація професійних учасників фондового та валютного ринків, їхні функції.
47. Класична модель макроекономічної рівноваги. Кейнсіанська модель макроекономічної рівноваги.
48. Класична теорія ринку праці.
49. Лібералізація зовнішньоекономічних зв'язків в умовах ринкових трансформацій.
50. Механізм досягнення рівноваги в економіці на окремих відрізках кривої сукупної пропозиції.
51. Механізм установлення рівноваги на грошовому ринку.
52. Міжнародна економічна діяльність держави: природа, визначення, суб'єкти, види.
53. Міжнародне виробниче кооперування та Україна.
54. Міжнародні валютно-фінансові операції України.
55. Міжнародні науково-технічні зв'язки України.
56. Міжнародні правила тлумачення торговельних термінів Інкотермс 2000.
57. Місце макроекономіки в економічній науці. Основні проблеми макроекономіки і їхній взаємозв'язок.

58. Моделі економічного розвитку.
59. Моделі економічного росту Е. Домара - Р. Харрода.
60. Модель взаємодії основних суб'єктів макроекономіки.
61. Модель макроекономічної рівноваги IS - LM.
62. Монетаристська теорія макроекономічного регулювання.
63. Напрями удосконалення структури експорту України.
64. Недоходні фактори споживання і заощадження.
65. Необхідність і сутність макроекономічного регулювання.
66. Неокласична модель економічного росту Р. Соллоу.
67. Етапи розвитку конкурентоспроможності за М. Портером.
68. Нетарифні методи регулювання зовнішньої торгівлі України.
69. Нецінові фактори сукупного попиту.
70. Нецінові фактори сукупної пропозиції.
71. Номінальна і реальна процентна ставка. Формула Фішера.
72. Об'єкти та суб'єкти інвестиційної діяльності.
73. Операції з давальницькою сировиною в Україні.
74. Органи державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності.
75. Основні інструменти грошово-кредитної політики.
76. Основні макроекономічні показники. Валовий випуск, кінцева і проміжна продукція.
77. Основні напрямки державного регулювання ринку праці.
78. Особливості перехідного періоду в постсоціалістичних країнах.
79. Передавальний механізм грошово-кредитної політики.
80. Перехідний період як процес первісного нагромадження капіталу.
81. Податки: сутність, функції і види. Крива Лафера.
82. Політика «дорогих» і «дешевих» грошей.
83. Попит на гроші: класична і кейнсіанська теорія.
84. Приватизація: моделі, напрями, етапи та наслідки.
85. Принципи зовнішньоекономічної діяльності в Україні.
86. Природно-рекреаційний потенціал України: характеристика та вплив на її зовнішньоекономічні зв'язки.
87. Причини володіння цінними паперами, їхня класифікація.
88. Причини і види безробіття. Природний рівень безробіття.
89. Пропозиція грошей. Грошові агрегати. Грошовий мультиплікатор.
90. Регіональні відміни зовнішньоекономічної діяльності в Україні: чинники розвитку.
91. Регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні.
92. Ринкова економіка, її види та економічні моделі.
93. Рівні міжнародної економічної діяльності держави.
94. Міжнародна системи національних рахунків. Методика розрахунків ВНД, НД.
95. Соціально-економічні наслідки безробіття. Закон Оукена.

96. Соціально-економічні наслідки інфляції.
97. Спільні підприємства в Україні.
98. Споживання і заощадження як функції доходу. Середня і гранична схильність до споживання і до заощадження.
99. Стимулююча і стримуюча грошово-кредитна політика: модель AD – AS
100. Суб'єкт, об'єкт, цілі й інструменти фіскальної політики.
101. Суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності в Україні.
102. Сукупна пропозиція. Крива сукупної пропозиції.
103. Сукупний попит і його відмінність від індивідуального попиту. Крива сукупного попиту.
104. Суспільний лад країни та її економічна система.
105. Сутність і структура економічного циклу.
106. Сутність глобальної макроекономічної політики і її види. Інструментарій і головні завдання макроекономічного аналізу.
107. Сутність та основні функції фондової біржі.
108. Сутність та різновиди фондового ринку.
109. Тарифні методи регулювання зовнішньої торгівлі України.
110. Україна в міждержавній міграції робочої сили.
111. Україна в міжнародних організаціях.
112. Україна на міжнародному ринку послуг.
113. Україна та ЄС: проблеми та перспективи взаємовідносин.
114. Україна та МВФ.
115. Україна та Світовий банк.
116. Україна та СОТ: проблеми та перспективи відносин.
117. Україна у міжнародному поділі праці.
118. Фактори економічного зростання.
119. Функції комерційних банків. Банківський мультиплікатор. Інвестиції і фактори інвестування.
120. Характеристика біржових індексів, їхня роль в дослідженні фондового ринку.
121. Характеристика діяльності емітентів та інвесторів на світовому фондовому ринку.
122. Центральний банк і його роль в економіці.

ЛІТЕРАТУРА

1. Закон України “Про зовнішньоекономічну діяльність” //ВВР. – 1991. №29 (з подальшими змінами) (Сервер ВР України www.rada.gov.ua)
2. Бахченлова Н.В., Макуха С.М. Міжнародні економічні відносини / навч. посіб. / за ред. проф. Голикова А.П. – Х.: ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2010. – 404 с.
3. Географія світового господарства (з основами економіки): навч. посіб. / Я.Б. Олійник, І.Г. Смирнов і ін. – К.: Знання, 2011. – 640 с.
4. Геопросторова стратегія України та її регіонально-інтеграційне спрямування: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції 12 квітня 2008 року. – Харків: ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2008. – 152 с.
5. Голиков А.П., Григорова Л.И. Международная торговля (структура, география, тенденции). Учебное пособие.- Харьков: ХНУ, 2003. – 172 с.
6. Голиков А.П., Казакова Н.А., Прав Ю.Г. Региональная политика и экономическое развитие: европейский контекст: Учебное пособие – Харьков: Екограф, 2009. – 240 с.
7. Голиков А.П., Казакова Н.А., Грицак Ю.П., Сидоров В.И. География мирового хозяйства: Учебное пособие. – К.: Центр учебной литературы, 2008. – 192 с.
8. Голиков А.П., Черномаз П.А. Международные экономические термины: - Словарь-справочник. – К.: Центр навчальної та учбової літератури, 2008. – 368 с.
9. Голиков А.П. Економіка України: навч. посіб. / А.П. Голиков, Н.А. Казакова, О.А. Шуба. – К.: Знання, 2009. – 286 с.
- 10.Голиков А.П. Економіко-математичне моделювання світогосподарських процесів: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. – 3-тє вид. – К.: Знання, 2009. – 222 с.
- 11.Голиков А.П., Гасім С., Рубцева М.Ю. Співробітництво України з арабськими державами Перської затоки / Монографія. – Х.: Екограф, 2009. – 122 с.
- 12.Голиков А.П., Казакова Н.А.. Регіональна політика як інструмент соціально-економічного розвитку України (Європейський контекст). – Вісник ХНУ імені В.Н. Каразіна № 743, 2006 – с.140-143
- 13.Голиков А.П., Черномаз П.О. Анализ проблем трансграничного сотрудничества России и Украины.// Регион: стратегия і пріоритети. Х.:2007, - вип. № 5.
- 14.Григорова-Беренда Л. І. Теорія і практика зовнішньої торгівлі : навчальний посібник / Л. І. Григорова-Беренда, М. В. Шуба. – Харків : Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, 2016. – 136 с. (Режим доступу: <http://dspace.univer.kharkov.ua/handle/123456789/12492>)
- 15.Григорова-Беренда Л.И., Шолом А.С. Коррупция как торговый барьер: возможности ее устранения через механизмы в рамках системы ГАТТ/ВТО и вне их // Соціальна економіка.-Випуск 51 (№1). - 2016. - стор.111-119
- 16.Григорова-Беренда Л.І., Карпенко К.Г. Приватизація стратегічних об’єктів державної власності в країнах ЄС: досвід для України //Матеріали XI науково-практичної конференції молодих вчених «Актуальні проблеми світового

- господарства і міжнародних економічних відносин» 25 березня 2016 року. - Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2016. – стор. 107-112.
- 17.Григорова-Беренда Л.І., Поліванцева А.С. Зовнішня торгівля України. //Матеріали X науково-практичної конференції молодих вчених «Актуальні проблеми світового господарства і міжнародних економічних відносин» 3 квітня 2015 року. - Харків: ХНУ ім. Каразіна, 2015. – стор. 306-310.
- 18.Григорова-Беренда Л. И. Международные экономические санкции в отношении РФ и их влияние на интеграционные процессы в странах ЕАЭС (Евразийский Экономический Союз) [Электронный ресурс] / Л. И. Григорова-Беренда // Эффективна економіка. – 2015. – № 9 . – Режим доступу до журналу: <http://www.economy.nayka.com.ua/>
- 19.Дмитриев В.Н. Правовое регулирование внешнеторговых сделок: Учебное пособие для студентов экономических факультетов. – Х.: ХНУ имени В.Н. Каразина, 2008. – 60 с.
- 20.Євроінтеграція України в системі міжнародної економічної інтеграції : навчальний посібник / І. Ю. Матюшенко, С. В. Беренда, В. В. Резніков. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2015. – 496 с.
- 21.Економіка зарубіжних країн: Навч. посібник / А. П. Голіков, О. Г. Дейнека, Л. О. Позднякова, П. О. Черномаз. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 464 с.
- 22.Коваленко Р. С. Проблемы адаптационного периода після вступу України до СОТ і можливі шляхи їх вирішення – Вісник ХНУ імені В.Н. Каразіна №743, 2006 – с.161-164
- 23.Микроэкономика [Текст] : учеб. пособие для студ. спец. 7.030403 "Международные экономические отношения", 7.050104 "Финансы", 7.050201 "Менеджмент организаций", 7.050107 "Экономика предприятия" / авт.-сост. Ю.Н. Кривуц ; Международный Славянский ун-т. Харьков. Факультет экономический. Кафедра экономики и финансов. - Х. : МСУ. Харьков, 2007 . Ч. 1. - Х. : [б.и.], 2007. - 171 с.
24. Лук'яненко Д.Г. Економічна інтеграція та глобальні проблеми сучасності. Навчально-методичний посібник. – К.: КНЕУ, 2005. – 206 с.
25. Матюшенко І. Ю. Інвестування (в контексті міжнародної інтеграції України) : навч. посібн. / І. Ю. Матюшенко. – Х.: ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2013. – 396 с.
- 26.Матюшенко І.Ю., Пономаренко В.С., Волошин В.В. Інновації: проблеми науки та практики. Монографія. - Х.: ВД „ІНЖЕК”, 2007. – 300 с.
- 27.Методичні рекомендації до підготовки і проведення комплексного державного екзамену за фахом «Міжнародні економічні відносини» (для студентів спеціальності 7.03020301 – «Міжнародні економічні відносини», ОКР спеціаліст). /А.П. Голіков, Л.І. Григорова-Беренда, Н. І. Гончаренко, В.І. Сідоров – Харків, ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2014. – 24 с.
- 28.Милуха Г.В., Резников В.В., Чумакова А.С. Международные отношения и мировая политика: Учебное пособие для студентов специальности «Международные экономические отношения». – Харьков: Экограф, 2009.- 120с.

29. Мировое хозяйство и международные экономические отношения: Учебное пособие / Под ред. Голикова А.П. и др. – Симферополь, СОНАТ, 2003. – 432 с.
30. Міжнародні економічні відносини: підручник / за ред. А.П. Голікова, О.А. Довгаль. – Х.: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2015. – 464 с.
31. Міжнародні організації / А.П. Голіков, С. Гасім, О.В. Журавльов. Х.: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2014. – 120 с.
32. Світова економіка – підручник / за ред. А.П. Голікова, О.А. Довгаль. – Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2015. – 268 с.
33. Світова економіка: Підручник / А.С. Філіпенко Світова економіка: Підручник / А.С. Філіпенко, О.І. Рогач, О.І. Шнирков та ін. – К.: Либідь, 2007. – 640 с.
34. Філіпенко А.С. Глобальні форми економічного розвитку: історія і сучасність: Монографія – К.: Знання, 2007. – 670 с.
35. Філіпенко А.С. Міжнародні економічні відносини: теорія: Підручник для студ. екон. спец. вищ. навч. закл – Київ: Либідь, 2008. – 408 с.
36. Хаустова В. Є., Григорова-Беренда Л. І. Оцінка та діагностика зовнішньоекономічної безпеки України: Монографія. – Х.: ВД «ИНЖЕК», 2013. – 192 с.
37. Черномаз П.А. Международный маркетинг: Учеб. пособие – Х.: ХНУ имени В.Н. Каразина, 2008. – 232 с.
38. Шуба Е.А. Международные финансы. Учебное пособие. – Харьков: ХНУ. 2008. – 226 с.

Затверджено на засіданні
кафедри міжнародних економічних відносин
протокол № 7 від 14. 02. 2017 р.